



בית מדרש רב פעלים ע"ש מרן הרב יוסף חיים זי"ע בראשות כב' מו"ר הרב אורי סבן שליט"א



אורי וישעי הגיליון התורני

כניסת שבת: 16:23
 יציאת השבת: 17:25 לדעת ר"ת: 18:01

בתם פז – מיאוריט צ' הפרשה

עטרת פז

וירא אליו ה' באלוני ממרא והוא ישב פתח האהל (יח, א)
 אברהם אבינו היה כל כך שפל בעיני עצמו, עד כי חשב שלכשעצמו איננו ראוי כלל להשראת השכינה, אלא בזכותו של ה"צדיק" ממרא (הוא נחשב צדיק בעיניו על שום שיעץ לו להימול בגלוי) נראה אליו ה' יתברך; אבל "והוא ישב פתח האהל" – הוא גופו עדיין יושב ליד פתח הקדושה ועוד לא התחיל להיכנס פנימה... (אוהב ישראל).

חז"ל מבארים כי בפרשת "לך לך" היה הניסיון ראשון של אברהם אבינו ע"ה, שבו מצווה ה' ממנו להיפרד מעברו, "לך לך מארצך ומולדתך ומבית אביך...". אך בניסיון האחרון הניסיון קשה יותר, וכאן שוב הקב"ה משתמש במילה "לך לך", שנאמר: "לך לך אל ארץ המוריה...". וזה כמובן הפך מעברו, ועליו להיפרד מעתידו שהוא בנו יצחק, ואם כך הרי הקב"ה מעמיד את אברהם אבינו ע"ה בניסיון על כל מפעל חייו, אמונה מוחשית, סתירת אמונת הגוים בהקרבת בניהם וכו'. הרי ידוע כי בגיל שלש גילה אברהם אבינו שיש מנהיג לבירה, ולכן ניתץ פסילי אביו וביזה כל העבודה הזרה, הוענש על כך ועבר באש באור כשדים, הוא השליך נפשו ומסרה כלפי רבש"ע, ולאחר שניצל בנס התחיל "לעשות נפשות" וללמדם שיש בורא לעולם.

כחוס היום
 "והוא ישב פתח האהל כחוס היום" (יח, א)
 חכמינו אמרו, כי אברהם אבינו יושב ליד פתחו של גיהנום ואינו מניח להכנס לכל מי שנימול (עירובין י"ט ובראשית רבה פמ"ח). דבר זה מרמז כאן בפסוק: "והוא ישב פתח האהל" – הוא יושב תדיר על פתחו של האהל, בו באים הרשעים על ענשם, הקרוי "כחוס היום", כדברי הנביא: "הנה היום בא ווער כתנור והיו כל זדים וכל עשה רשעה קש ולהט אותם היום בבא" (מלאכי ג, ט). (ספרים).

אברהם הכניס אורחים וכשהודו לו, אמר להם שיש מנהיג לעולם ושרק לו צריך להודות. ולמדים מאברהם אבינו שכאשר גורמים לעשות מצווה "בין אדם לחבירו" לבסוף יקיים "חבירו" את המצווה ש"בין אדם למקום". בודאי האמור בתהלים "ילכו מחיל אל חיל, יש כאן, דהרי לאחר מכן אברהם קיים את מצוות פדיון שבויים בהצלת לוט. ולא מספיק עבודה חיובית צריך גם שלילת הרע. אברהם אבינו נלחם בעוז נגד התופעה האיומה של העברת בנים למולך, עבודת האילים שמרכוז בתוכה גם עבירה על בין אדם למקום וגם עבירה של בין אדם לחבירו.

הולך או צוח?
 והוא עומד עליהם תחת העץ (יח, ח)
 אחד מתנאי הכנסת אורחים הוא, שלא יגלה בעל הבית המארח עליונות כלפי אורחיו, כדי שירגישו האורחים את עצמם באווירה ביתית. כידוע קרוי הצדיק "הולך", מכיון שהוא הולך ומתעלה במדרגות מפעם לפעם. לעומתו המלאך קרוי "עומד", מכיון שעומד הוא תמיד במדרגה אחת. כפי שאמר הכתוב: "ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה" (זכריה ג, ז).

ננסה לתאר לעצמנו, מה היה בלבו של אברהם באותם שלשה ימים שהיה בדרכו להר המוריה. לאחר שירד מההר יהיה צריך לספר לכולם שהקריב את בנו לעולה לבורא. האם זה לא יעמיד בסימן שאלה את כל הצלחתו במאבק נגד העברת בנים למולך ונגד "לא תרצח". היה כאן ניסיון קשה, העמדה של כל מפעל חייו בסימן שאלה. ואעפ"כ "וילכו שניהם יחדיו", אברהם עוקד אותו וקושר אותו על מנת שלא יפגע בתמימותו. הוא שולט בעצמו בדיוקנות ובדקדקנות.

לפיכך, כשבאו עכשיו המלאכים אל אברהם, לא רצה להיות במדרגה (יותר) עליונה מן האורחים הללו, ולכן התלבש במדרגתם – "והוא עומד עליהם" – הוא הפך ל"עומד", "עליהם" – בשבילם... (קדושת הלוי).

רבי שמחה בונים מפשיסחא זי"ע, מגדולי החרפות בחסידות, שאל שאלה קשה והרי אנו תוקעים בשופר ביום הדין כדי לעורר את זכות העקידה. אם זו המטרה, מדוע אנו תוקעים בשופר של איל המזכיר את העובדה שבסופו של דבר יצחק לא הוקרב, היה עדיף להניף מאכלת ולומר שבמאכלת זו היה מוכן אברהם אבינו לעקוד את בנו? התשובה היא שהתקיעה בשופר של איל מזכירה את דברי הקב"ה "אל תשלח ידך אל הנער ואל תעש לו מאומה". נאמר לפני הקב"ה שבסופו של דבר לא רצה את קרבנות האדם, וכן מצפים אנו היום לפריעת ההבטחה הנצחית ויקיים בנו הפסוק "אל תשלח ידך אל הנער". דהיינו הצלת וגאולת ישראל, אשר תביא בע"ה את גאולת עולם.

חטיבה אחת
 למען הביא ה' על אברהם את אשר דבר אליו (יח, ט).

במידה שדיבר אברהם על אודות ה' יתברך ופירסם את אחדותו וגדלותו בעולם – בה במידה ביקש ה' יתברך לגמול לו ולפרסם את גדלותו, שאין דבר מתרחש בעולם בלי ידיעתו. כפי שאמרו חכמינו: "אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם, אף אני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם" (ברכות א.). (בינה לעתים).

ד"ר לע"י הגה"צ רבי שמעון גבאי בן רחל, הגה"ק רבי נסים פריץ בן סוליקה זצ"ל
 לע"י ר' מרדכי ניזרי בן סוליקה ז"ל
 נתנם על ידי המשפחה



הליכות מלבי

נושא: הכנות לשבת קודש

קומי אורי - סיפור לשבת

מספרים כי אל ביתו של מרן הגאון החפץ חיים זי"ע הגיע אורח חשוב, הגאון רבי חיים קולודצקי, מתלמידי ישיבת וולוז'ין הנודעת.

בני ביתו של החפץ חיים ביקשו לסייע במצות הכנסת האורח. אולם, להפתעתו גילה הרב האורח כי מי שעמל לארח אותו הוא החפץ חיים בכבודו ובעצמו. החפץ חיים טורח לערוך את השלחן, החפץ חיים בעצמו מגיש את האוכל לרב האורח, החפץ חיים מגיש את השתיה ומציע כל עזרה נצרכת.

בסופו של היום ביקש החפץ חיים להכין את מיטתו של האורח, לפרוס את הסדין ולהיטיב את הכרית. חשב הרב האורח: "עד כאן. לא אוכל עוד לראות בביזיון של התורה". הוא פנה אל החפץ חיים ואמר לו: אני מבקש שמישהו אחר יטרח בסידור המיטה. אין זה מכבודו של הרב לטרוח בכך. מישהו אחר יכול לעשות זאת". החפץ חיים לא ענה לרב, אלא המשיך בסידור המיטה.

למחרת בבוקר קמו הרבנים, וביקשו ללכת להתפלל. קרא החפץ חיים לבחור ישיבה וביקש ממנו: "קח בידך את שקית התפילין של רבי חיים קולודצקי, והבא אותה לבית הכנסת. אנחנו מתעכבים עדיין כאן". בחור הישיבה לקח את שקית התפילין ויצא מן הבית. לפתע שם לב שהחפץ חיים יוצא אחריו ורומז לו להתקרב.

"המתן קמעא" - אמר לו החפץ חיים בשקט - "זה שאר עם שקית התפילין בידך. כשאזדקק להם - אקרא לך". החפץ חיים חזר לביתו כאילו לא אירע דבר, והזמין את רבי חיים קולודצקי, להצטרף אליו לבית הכנסת.

כאשר הגיעו לבית הכנסת, המתין הרב לתפילין שלו, אך להפתעתו בחור הישיבה לא הופיע. תמה הרב על כך ושאל את החפץ חיים אם ידוע לו משהו על כך. אמר לו החפץ חיים: "מדוע זקוק אתה לתפילין, הן אני יכול להניח את התפילין במקומך?"

כמובן, הרב לא יכול לצאת ידי חובת מצוה על ידי שמישהו אחר עושה במקומו את המצוה. הבין הרב, כי מצות הכנסת אורחים היא כמו מצות תפילין - אין אדם אחר יכול לקיים את המצוה במקומך.

א. מצוה להכין צרכי שבת גם סמוך לכניסת שבת, שנאמר והיה ביום השישי והכינו את אשר יביאו והיה משנה, וזה למדו חז"ל שיש מצוה לכפול את הכנותיו לכבוד שבת, ולכן יש שנהגו לייחד איזה הכנה לכבוד שבת לעשותו בסמוך לכניסת שבת, ויש שנהגו משום כך לייחד אז את הכנת והבהוב הנרות, שיש עניין על פי קבלה שיכנים הבעל (משנ"ב).

ב. בכלל כבוד ועונג שבת, שירחץ כל גופו עם מים חמים כדי שינקו את גופו היטב, ואם אינו יכול לרחוץ כל גופו ירחץ עם מים חמים פניו ידיו ורגליו, וטוב שיתרחץ סמוך לכניסת שבת (סי' ר"ס סעיף א, סו"ס רס"ב, ובמ"ב כתב שנהגו היום במדינותינו שאין הולכים יחף, שאין רוחצים הרגלים, וב"ברכת ישראל" סי' רס סעי' א כתב שעל פי דברי האריז"ל גם אם אין הולכים יחף יש לרחוץ את הרגלים). וכן מצוה לחפוף שער הראש, וטוב שיחפוף עם מים חמים (שם ובבה"ל). ועל פי קבלה יש לטבול במקוה ביום השישי לכבוד שבת (כף החיים סי' ר"ס סק"ד).

ג. יגזוז ציפורניו בערב שבת לכבוד שבת, וכן אם שערות ראשו ארוכות מצוה להסתפר בערב שבת, ויש שנהגו שאם חל ראש חודש ביום השישי שלא לגזוז ציפורניו ולהסתפר, ולכן יקדים לגזוז מקודם בזמן הסמוך ביותר לשבת (שם סקט"ו, ובקצות השלחן סי' ע"ג סק"ד כתב שא"צ לגזוז ציפורני רגליו כיון שהם מכוסים, אולם עיין בפלא יועץ ערך גילוח שיש לגזוז גם רגליו).

ד. קרוב לזמן הדלקת נרות ישאל בלשון רכה את אנשי ביתו, על כל העניינים של תיקוני צרכי שבת, כגון במקום שצריך לעשר הפירות יש לשאלם "עישרתם", ובמקום שאופים עוגות וחלות הפרשתם חלה, וכמו כן יבדוק אז בכל החדרים אם כל צרכי השבת מתוקנים, ויכסה את המאכלים החמים, ואח"כ יאמר הדליקו את הנר ושיקבלו עליהם מיד את השבת. ואם לא נמצא בביתו ישלח שליח או יצלצל לביתו לומר להם כל זה, (סי' ר"ס סעיף ב' ומשנ"ב).

ה. מצוה למשמש סמוך לכניסת השבת בבגדיו שילבשם בשבת לבדוק אם יש בהם מוקצה, ובמקום שאין שם עירוב יש למשמש בבגדיו לבדוק אם יש בהם חפץ, שמא ישכח ויצא עמו לרשות הרבים (סי' רנ"ב סעי' ז).

ו. מצוה למנוע מאכילת קביעות סעודה בזמן הסמוך למנחה קטנה (דהיינו מתשע שעות זמניות) כדי שיאכל סעודת שבת לתיאבון, וכן לא יאכל וישתה בריבוי כל דבר כדי שלא יגרום קלקול תאות המאכל, אבל אם אוכל מעט בשביל שלא ירעב מותר לאכול לחם בשיעור מועט (סי' רמ"ט סעי' ב' משנ"ב ובה"ל).

ז. מצוה לזרז עצמו לגמור כל המלאכות בהקדמה, ויכין את עצמו כמו הממתין למלך, שזוהו מכבודו של שבת שימתין למלך קודם בואו ולא יהא עסוק עד הרגע האחרון במלאכה אלא יקבלנו מתוך שמחה, ולכן נהגו אנשי מעשה לישון ולנוח בערב שבת (סי' רס"ב סעי' ג', רמב"ם שבת).